

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การส่งจ่ายบำเหน็จตกทอดให้แก่บุคคลที่ผู้ตายได้แสดงเจตนา

กรมบัญชีกลาง ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๕๒๗.๕/๒๗๖๐๐ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครปฐม ขอให้กรมบัญชีกลางส่งจ่ายบำเหน็จตกทอดให้แก่ นางสาวรงค์ จันทรสมวงษ์ นาย ประสาน จันทรสมวงษ์ และ ด.ช.รัฐพงศ์ จันทรสมวงษ์ บุคคลที่นางสาวสุภรณ์ เศวตามร์ ผู้รับ บำนาญ ซึ่งถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้แสดงเจตนาเปลี่ยนแปลงไว้เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ตามหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอด

กรมบัญชีกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า เดิมผู้ตายได้ทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัว ผู้รับบำเหน็จตกทอดเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๐ โดยระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอด ๓ ราย ได้แก่ นางสาวพูลสุข เรืองทอง พ.อ.อ.กรณ์ไพบุลย์ เศวตามร์ และ ด.ช. รัฐพงศ์ จันทรสมวงษ์ ต่อมาเมื่อ วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ผู้ตายได้ขอเปลี่ยนแปลงตั้งผู้รับบำเหน็จตกทอดจากที่แสดงไว้เดิม โดยได้แสดงเจตนาใหม่ระบุให้ นางสาวรงค์ จันทรสมวงษ์ นายประสาน จันทรสมวงษ์ และ ด.ช. รัฐ พงศ์ จันทรสมวงษ์ เป็นผู้รับบำเหน็จตกทอดเมื่อตนถึงแก่ความตาย โดยระบุไว้ในหนังสือแสดง เจตนาฉบับเดิมและมีได้ทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดฉบับใหม่แทนฉบับ เดิม ซึ่งไม่เป็นไปตามนัย ข้อ ๖ แห่งประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๙ เรื่อง การแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอด ซึ่งกำหนดว่า "กรณีข้าราชการหรือผู้รับเบี้ย หักบำนาญประสงค์จะเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดในภายหลัง ให้ทำหนังสือแสดง เจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดฉบับใหม่แทนฉบับเดิม เพื่อนำไปยื่นต่อส่วนราชการเจ้าสังกัด หรือส่วนราชการเจ้าสังกัดผู้เบิกเบี้ยหวัดบำนาญ และให้บันทึกการเปลี่ยนแปลงเพื่อยกเลิกหนังสือ แสดงเจตนาในหนังสือแสดงเจตนาฉบับเดิมด้วย...." และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอสามพราน เมื่อได้รับแบบหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดก็ มิได้แนะนำให้นางสาวสุภรณ์ เศวตามร์ ดำเนินการให้ถูกต้อง เพราะเกิดความเข้าใจผิด ข้อเท็จจริงปรากฏต่อมาว่า เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๔ นางสาวพูลสุข เรืองทอง และ พ.อ.อ.กรณ์ ไพบุลย์ เศวตามร์ ได้ทำหนังสือยอมรับการแสดงเจตนาเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับบำเหน็จตกทอด และ ยินยอมให้กรมบัญชีกลางส่งจ่ายบำเหน็จตกทอดให้กับบุคคลทั้งสามตามบันทึกการเปลี่ยนแปลง การแสดงเจตนา ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ จากกรณีดังกล่าว กรมบัญชีกลางจึงขอหารือว่า กรมบัญชีกลางจะส่งจ่ายเงินบำเหน็จตกทอดรายนี้ให้กับบุคคลที่ผู้ตายได้แสดงเจตนาไว้ครั้งแรกหรือ ครั้งหลังที่มีการเปลี่ยนแปลง ตามที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐมขอมา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าวประกอบกับได้รับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงการคลัง(กรมบัญชีกลาง) และผู้แทนสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสามพรานแล้ว เห็นว่า มาตรา ๔๘^๑ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๑๖) พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเงินบำเหน็จตกทอดไว้ว่า ในกรณีที่ข้าราชการผู้ใดตายในระหว่างรับราชการอยู่หรือทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดตาย ถ้าความตายนั้นมิได้เกิดขึ้นเนื่องจากการประทุษร้ายอย่างร้ายแรงของตนเอง ให้จ่ายเงินเป็นบำเหน็จตกทอดแก่ทายาทผู้มีสิทธิ คือ บุตรสามีหรือภริยา และบิดามารดา หรือบิดาหรือมารดาที่มีชีวิตอยู่ และในกรณีที่ไม่มีทายาทดังกล่าวข้างต้นอยู่เลย มาตรา ๔๘ วรรคสาม ได้บัญญัติให้จ่ายบำเหน็จตกทอดแก่บุคคลซึ่งผู้ตายได้แสดงเจตนาไว้ต่อส่วนราชการเจ้าสังกัดตามแบบและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด และเมื่อพิจารณา ข้อ ๑^๒ แห่งประกาศกระทรวงการคลังลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๙ เรื่องการแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอด กำหนดว่า ให้ข้าราชการหรือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดตามแบบที่แนบท้ายประกาศนี้ ต่อส่วนราชการเจ้าสังกัดหรือส่วนราชการเจ้าสังกัดผู้เบิกเบี้ยหวัดบำนาญ และข้อ ๒^๓ การแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดจะมีผลนับแต่วันที่ไต่ขึ้นหนังสือแสดงเจตนา และข้อ ๓^๔ ให้ข้าราชการหรือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดได้ไม่เกินสามคน

กรณีตามปัญหา นางสาวสุภรณ์ เสวตามร์ ข้าราชการผู้ตายไม่มีบุตรสามีและบิดามารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ในเวลาที่นางสาวสุภรณ์ฯ ถึงแก่ความตาย ดังนั้น จึงเป็นกรณีที่ต้องจ่าย

^๑ มาตรา ๔๘ ข้าราชการผู้ใดตายในระหว่างรับราชการอยู่ หรือทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดตาย ถ้าความตายนั้นมิได้เกิดขึ้นเนื่องจากการประทุษร้ายอย่างร้ายแรงของตนเอง ให้จ่ายเงินเป็นบำเหน็จตกทอดเป็นจำนวนตามเกณฑ์คำนวณในมาตรา ๓๒ (๑) ให้แก่ทายาทผู้มีสิทธิตามเกณฑ์ดังนี้

- (๑) บุตรให้ได้รับสองส่วน ถ้าผู้ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไปให้ได้รับสามส่วน
- (๒) สามีหรือภริยาให้ได้รับหนึ่งส่วน
- (๓) บิดามารดา หรือบิดาหรือมารดาที่มีชีวิตอยู่ให้ได้รับหนึ่งส่วน

ฯลฯ

ฯลฯ

ในกรณีที่ไม่มีทายาททั้งสามอนุมาตราดังกล่าว ให้จ่ายแก่บุคคลซึ่งผู้ตายได้แสดงเจตนาไว้ต่อส่วนราชการเจ้าสังกัดตามแบบและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ ข้อ ๑ ให้ข้าราชการหรือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดตามแบบที่แนบท้ายประกาศนี้ ต่อส่วนราชการเจ้าสังกัดหรือส่วนราชการเจ้าสังกัดผู้เบิกเบี้ยหวัดบำนาญ

^๓ ข้อ ๒ การแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดจะมีผลนับตั้งแต่วันที่ไต่ขึ้นหนังสือแสดงเจตนาต่อส่วนราชการเจ้าสังกัด หรือส่วนราชการเจ้าสังกัดผู้เบิกเบี้ยหวัดบำนาญ

^๔ ข้อ ๓ ให้ข้าราชการหรือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดได้ไม่เกินสามคน กรณีที่แสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดเกินกว่าหนึ่งคน ให้กำหนดส่วนของบุคคลที่จะมีสิทธิได้รับให้ชัดเจนด้วย ในกรณีที่ไม่ได้กำหนดส่วนไว้ให้ถือว่าทุกคนมีสิทธิได้รับในอัตราส่วนที่เท่ากัน

ฯลฯ

ฯลฯ

บำเหน็จตกทอดให้แก่บุคคลอื่นซึ่งผู้ตายได้แสดงเจตนาไว้ต่อส่วนราชการเจ้าสังกัดตามแบบและวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งนางสาวสุภรณ์ฯ แสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๐ โดยทำถูกต้องตามแบบและวิธีการที่กำหนดไว้ตามประกาศกระทรวงการคลังฯ กล่าวคือทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอด ๓ ราย ได้แก่ นางพูลสุข เรื่องทอง พ.อ.อ.กรณ์ไพบูลย์ เสวตามร์ และ ด.ช. รัฐพงศ์ จันทรสมวงษ์ ยื่นต่อสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสามพราน ซึ่งเป็นส่วนราชการเจ้าสังกัด การแสดงเจตนาดังกล่าวจึงมีผลตั้งแต่วันที่ยื่นหนังสือคือวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๔๐ ส่วนการที่เจ้าหน้าที่ไม่ได้ลงนามและลงวันที่ไว้ในวันดังกล่าวเกิดจากความเข้าใจผิดของเจ้าหน้าที่เอง หามีผลให้การแสดงเจตนาของผู้ตายต้องเสียไปแต่อย่างใดไม่

ส่วนกรณีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดนั้น ตามข้อ ๖ แห่งประกาศกระทรวงการคลังฯ ได้กำหนดให้ข้าราชการหรือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญที่ประสงค์จะเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดในภายหลังให้ทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดฉบับใหม่แทนฉบับเดิม เพื่อนำไปยื่นต่อส่วนราชการเจ้าสังกัดหรือส่วนราชการเจ้าสังกัดผู้เบิกเบี้ยหวัดบำนาญและให้บันทึกการเปลี่ยนแปลงเพื่อยกเลิกหนังสือแสดงเจตนาในหนังสือแสดงเจตนาฉบับเดิมด้วย แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ผู้ตายได้แสดงเจตนาขอเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดต่อเจ้าหน้าที่ส่วนราชการเจ้าสังกัด โดยเพียงแต่ทำบันทึกการเปลี่ยนแปลงผู้รับบำเหน็จตกทอดในหนังสือแสดงเจตนาฉบับเดิม ระบุให้นางสุรางค์ จันทรสมวงษ์ นายประสาน จันทรสมวงษ์ และ ด.ช. รัฐพงศ์ จันทรสมวงษ์ เป็นผู้รับบำเหน็จตกทอด แต่ไม่ได้ทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดฉบับใหม่ขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากความเข้าใจผิดของเจ้าหน้าที่ที่ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงการคลังฯ จึงแนะนำให้ผู้ตายระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดไว้ในหนังสือแสดงเจตนาฉบับเดิมเท่านั้น นอกจากนี้ยังปรากฏอีกด้วยว่าบุคคลที่ผู้ตายได้แสดงเจตนาระบุให้เป็นผู้รับบำเหน็จตกทอดในครั้งแรกได้ทำหนังสือยอมรับการแสดงเจตนาเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดของผู้ตายและยินยอมให้มีการจ่ายบำเหน็จตกทอดแก่บุคคลที่ผู้ตายได้แสดงเจตนาเปลี่ยนแปลงไว้เป็นหลักฐานด้วยแล้ว

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงเฉพาะกรณีแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) จึงมีความเห็นว่า กรมบัญชีกลางควรจ่ายเงินบำเหน็จตกทอดให้แก่บุคคลที่ผู้ตายได้ระบุให้เป็นผู้มีสิทธิรับบำเหน็จตกทอดในการแสดงเจตนาครั้งสุดท้ายก่อนถึงแก่ความตาย

๔ ข้อ ๖ กรณีข้าราชการหรือผู้รับเบี้ยหวัดบำนาญประสงค์จะเปลี่ยนแปลงตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดในภายหลัง ให้ทำหนังสือแสดงเจตนาระบุตัวผู้รับบำเหน็จตกทอดฉบับใหม่แทนฉบับเดิม เพื่อนำไปยื่นต่อส่วนราชการเจ้าสังกัดหรือส่วนราชการเจ้าสังกัดผู้เบิกเบี้ยหวัดบำนาญและให้บันทึกการเปลี่ยนแปลงเพื่อยกเลิกหนังสือแสดงเจตนาในหนังสือแสดงเจตนาฉบับเดิมด้วย กรณีไม่สามารถไปยื่นหนังสือแสดงเจตนาฉบับใหม่และดำเนินการบันทึกการเปลี่ยนแปลงตั้งผู้รับบำเหน็จตกทอดด้วยตนเอง ให้ทำหนังสือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นไปดำเนินการแทนตามแบบที่แนบท้ายประกาศนี้

(ลงชื่อ) ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนคานต์
(ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนคานต์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา